

Науковий керівник: Кузнєцова О. В., кандидат психологічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної діяльності, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Olha Ostapenko-Horbachova

Master Student

Odessa Regional Academy of In-Service Education

Odesa, Ukraine

PROJECT TECHNOLOGY AS A MEANS OF DEVELOPING COGNITIVE ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Keywords: project technology, cognitive activity, basic school, education seekers, independent acquisition of knowledge, the role of the teacher (mentor).

Сухова Олена Вікторівна

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ П'ЯТИКЛАСНИКІВ ДО ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Ключові слова: адаптація, аспекти адаптації, ключові напрямки адаптації.

Освіта є одним із основних чинників якісної реалізації в сьогоденні швидкозмінному суспільстві. Якщо говорити про загальну середню освіту, як основоположний елемент такої освіти, то можна побачити, що вона здійснюється в декілька етапів: початкова, середня та старша школа. Якісний перехід з одного етапу в інший дає можливість забезпечити отримання високого рівня знань та навичок в учнів. Перехід учнів до 5-го класу є одним із найважливіших і найскладніших етапів у їхньому шкільному житті, адже період супроводжується значними змінами в форматі навчання.

Метою дослідження є аналіз особливостей адаптації п'ятикласників до нових умов і розробка рекомендацій для ефективного проходження цього процесу.

Проблема адаптації учнів 5-х класів є предметом численних педагогічних та психологічних досліджень. В дослідженні С. М. Лук'янова та Т. О. Насадюк

[1, с. 330–333] розглянуто питання адаптації учнів 5-х класів до особливостей навчального процесу з математики в основній школі. На основі аналізу психологічних характеристик дітей віком 10-11 років були визначені характерні труднощі, з якими стикаються молодші підлітки при опануванні математичного курсу у п'ятому класі; проаналізовано можливі причини їх виникнення та сформульовано рекомендації щодо запобігання й усунення виявлених проблем.

Важливу проблематику в своєму дослідженні піднімає О. В. Трохіна [3] щодо соціально-психологічної адаптації дітей-мігрантів в освітньому просторі школи. Загальні рекомендації щодо змісту компетентостей учнів містяться в Державному стандарті базової середньої освіти [2]. Дослідники зазначають, що успішність адаптації залежить від багатьох факторів, зокрема від рівня підготовки в початковій школі, індивідуальних психологічних особливостей дитини, підтримки з боку батьків і педагогів. Окремі дослідження присвячені аналізу труднощів, з якими стикаються учні, а саме: зниження успішності, погіршення дисципліни, емоційна нестабільність.

Адаптація учнів 5-х класів до предметного навчання є багатограним процесом, який охоплює декілька аспектів: організаційний, навчальний та соціально-психологічний.

З початком навчання в 5-му класі, учні стикаються з необхідністю звикнути до нового розкладу уроків, різних вимог вчителів-предметників та переходу між кабінетами, що виявляє організаційний аспект. Додатково, зростає обсяг інформації, ускладнюється зміст навчальних програм, з'являються нові предмети. Від учнів очікується не просто відтворення матеріалу, а й уміння аналізувати, узагальнювати та застосовувати знання, отже, виникає навчальний аспект. Неврахування цих змін може призвести до зниження мотивації та академічної успішності. Діти формують нові взаємини як з однолітками, так і з різними вчителями. Їм доводиться пристосовуватися до різних стилів викладання та вимог, а отже, виникає соціально-психологічний аспект. Такий аспект може викликати підвищену тривожність і стрес.

На основі опрацьованих досліджень, можна виокремити загальні рекомендації для ефективного проходження цього етапу можна згрупувати за кількома ключовими напрямками: створення сприятливого шкільного середовища; підтримка самостійності та відповідальності; партнерство з батьками; індивідуальний підхід.

Найважливішим завданням для школи є забезпечення психолого-педагогічного комфорту. Вчителі-предметники, класний керівник і шкільний психолог мають працювати як єдина команда. Необхідно налагодити єдині вимоги до учнів щодо оформлення робіт, оцінювання та домашніх завдань. Таке рішення допоможе уникнути перевантаження та плутанини, до якої часто призводить взаємодія з багатьма різними вчителями. На початку року доцільно

провести адаптаційні заняття, ігри та тренінги, які допоможуть дітям краще пізнати один одного, згуртуватися та сформувати нові соціальні зв'язки.

У 5-му класі від учнів очікується більше самостійності. Вчителі повинні поступово навчати дітей планувати свій час, користуватися щоденником, самостійно шукати інформацію та готуватися до уроків. Замість того, щоб просто давати готові рішення, варто заохочувати критичне мислення та креативний підхід до виконання завдань. Такий підхід сприяє не лише адаптації, а й формуванню ключових компетентностей, передбачених Новим стандартом середньої освіти (НУШ) [2].

Батьки відіграють вирішальну роль у процесі адаптації. Школа повинна надавати батькам повну інформацію про зміни, що відбуваються, і запропонувати їм практичні рекомендації. Важливо пояснити, що оцінки на початку року не є головним показником, і що найважливіше – це зусилля дитини.

Кожна дитина переживає цей період по-своєму. Деякі легко адаптуються, а інші можуть відчувати підвищену тривожність, невпевненість або агресію. Вчителі та батьки повинні бути уважними до цих змін у поведінці. Своєчасне звернення до шкільного психолога, індивідуальні бесіди та коригування навчального процесу можуть допомогти дитині подолати труднощі та успішно завершити адаптацію.

В нашому дослідженні ми дійшли висновку, що успішне проходження адаптації – це результат злагодженої роботи всіх сторін: школи, яка створює сприятливе середовище; батьків, які надають підтримку; та, власне, самих учнів, які навчаються новим навичкам і звикають до нових умов. Загальними рекомендаціями для ефективного проходження процесу адаптації учнів 5-го класу є створення сприятливого шкільного середовища; підтримка самостійності та відповідальності; партнерство з батьками; індивідуальний підхід.

Список використаних джерел

1. Лук'янова С. М., Насадюк Т. О. Адаптація учнів 5-х класів в процесі вивчення математики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 2 (56). С. 330–333. URL: <https://surl.li/gkjcjnw>.
2. Державний стандарт базової середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://surl.li/xnmhnl>. Дата звернення: 08.09.2025 р.
3. Трохіна О. В. Соціально-психологічна адаптація дітей-мігрантів в освітньому просторі школи : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 053 «Психологія» / наук. керівник Н. О. Мосол. Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 101 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/25767>.

Науковий керівник: Нагорна Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Olena Sukhova
Master Student
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odessa, Ukraine

FEATURES OF THE ADAPTATION OF 5TH YEAR PUPILS TO SUBJECT-BASED TEACHING

Key words: adaptation, aspects of adaptation, key areas of adaptation.

Торкіна Катерина Максимівна

*доктор філософії у галузі знань «Освіта / Педагогіка»,
завідувач відділу освітньо-наукової підготовки,
голова Наукового товариства здобувачів вищої освіти та молодих вчених
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна*

<https://orcid.org/0009-0001-3386-5364>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=UqVTQTUAAAAJ&hl=uk&authuser=1>

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГУ «КОМАНДНА ВЗАЄМОДІЯ» ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ

Ключові слова: інтерактивний, інтерактивні технології, командна взаємодія, розвиток навичок командної взаємодії старшокласників, старшокласники, технологія.

Командна взаємодія стає ключовою компетентністю XXI століття, оскільки її розвиток визначає якість спільної діяльності, сприяє формуванню лідерських якостей, підвищує рівень соціальної зрілості та впливає на психологічний комфорт у колективі. У цьому контексті ефективним інструментом виступає тренінгова форма роботи, що дозволяє поєднати теоретичні знання та практичний досвід. Для цього був розроблений тренінг «Командна взаємодія».

Метою тренінгу «Командна взаємодія» для старшокласників є розвиток навичок ефективної командної взаємодії в інноваційному освітньому середовищі. Цільовою аудиторією виступають здобувачі освіти 10-11 класів, які перебувають на етапі активного становлення особистої позиції, професійного самовизначення та соціальної адаптації.

Основними завданнями тренінгу стали: розвиток усвідомленого розуміння важливості командної взаємодії в інноваційному освітньому середовищі; розвиток навичок ефективної комунікації, активного слухання та конструктивного діалогу